

**YMPÄRISTÖKASVATUS-
SUUNNITELMAAN
TUTUSTUMINEN ULKONA
OPPIMISEN MENETELMIN
60-90 MIN
(TOIMII MYÖS
SISÄRASTEINA)**

JYVÄSKYLÄN
KAUPUNGIN
TERMI,
joka sisältää kaikki
perinteiset
ekologisen
kestävän
kehityksen alueet.

JYVÄSKYLÄN PERUSOPETUKSEN
YMPÄRISTÖKASVATUSSUUNNITELMA

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON
TERMI,
jossa laajennetaan
hyvinvoinnin tavoittelu ihmisen
ulkopuolelle. Tavoitteena on
säilyttää planeettamme
elinkelpoisena kaikille lajeille.

**RESURSSIVIISAASTI KOHTI
PLANETAARISTA HYVINVOINTIA**

kaupungin ohjeet + opetussuunnitelma + ulkona opettaminen

OHJEET YMPÄRISTÖVASTAAVALLE JA REHTORILLE

Tunnin setissä voi joko antaa ohjeet etukäteen ja kiertää vain rastit á 10 min tai nipistää rastien ajat viiteen minuuttiin.

Etukäteen:

Lainaa valmiit värilliset paperit taskuissa Katjalta tai tulosta mustavalkoiset rastipisteet:

(sivut 5-13 A4 kokoisena ja 14-27 kaksi sivua paperille =A5).

Suunnittele miten homma toimisi teidän koululla. Iso työyhteisö luultavasti tarvitsee useamman samanlaisen rastipisteen tai toteutuksen eri aikaan eri tiimeille.

Vie rastit ulos.

Yhteinen aloitus 5min :

Kerro, että ympäristökasvatussuunnitelman tehtävä on selventää kestävyyskasvatuksen merkitystä ja antaa ryhtiä sen toteuttamiseen.

Mikään ei ole uutta, vaan ainoastaan tehty näkyväksi. Nyt tutustutaan sen pääpiirteisiin.

Orientaationa oman työyhteisön vahvuuspuu 10 min (vahvuusvariksen kortit tms.:

Me kaikki olemme ympäristökasvattajia halusimme sitä tai emme. Aluksi tehdään näkyväksi oman koulun vahvuudet. Mikä on sinun vahvuutesi (ympäristö)kasvattajana? Valitse omasi ja vie se pyykkipojalla puuhun. Katsotaan niitä yhdessä. Jos on ruhtinaallisesti aikaa, jokainen halukas voi kertoa omasta vahvuudestaan mutta ainakin keskustellaan hetki yleisesti. Tavoitteena on jättää päällimmäiseksi ajatus, että kaikenlaisin vahvuuksin voi olla hyvä ympäristökasvattaja

Ryhmiin jako omalle koululle järkevällä tavalla. 5 min

Rastipisteiden kiertäminen 60 min. Aloitus eri pisteiltä.

Koonti 10 min

Omalla tavalla tai avataan keskustelu työskentelyn annista jana-harjoituksella vaikkapa vastapreilla Sain tänään monta oivallusta vs. en saanut mitään uutta ajatusta.

Ulkona oppimisen menetelmät, joita kokeillaan:

VAHVUUSPUU:

Mikä on sinun vahvuutesi esim. luonnonsuojelun kannalta? Vie oma vahvuutesi (vahvuusvariksen kortit tms.) pyykkipojalla puuhun. Katsotaan ja keskustellaan. Tavoitteena on jättää päällimmäiseksi ajatus, että kaikenlaisin vahvuuksia tarvitaan.

DRAAMA / VÄITTELY

Draama ja väittely ovat tehokkaita menetelmiä ympäristökasvatuksessa, koska ne tukevat oppilaiden aktiivista osallistumista, herättävät tunteita ja kehittävät kriittistä ajattelua. Draaman kautta oppilaat voivat eläytyä eri näkökulmiin ja kokea ympäristöasiat henkilökohtaisesti, mikä lisää empatiaa ja ymmärrystä.

KÄVELYLUENTO

Ryhmä opiskelee teoria-asiat yhdessä kävelylenkillä.

KÄRPÄSLÄTKÄT

Opiskeltava aihe on sanoina maassa tai vaikka luokan seinillä. Selitys luetaan ääneen ja nopein oikeaa sanaa läpsäissyt saa pisteen.

36-PELI

Maastoon viedään 36 aiheeseen liittyvää numeroitua pientä tekstiä. Ryhmä heittää noppaa ja etsii oman silmäluvun osoittaman lapun ja lukee sen ääneen. He palaavat opettajan luo, joka kysyy yhden kysymyksen. Oikean vastauksen jälkeen saa heittää uudelleen noppaa ja lisätä silmäluvun edellisen lukuun. Ensimmäisenä loppuun päässyt voittaa. Nopeille voi antaa lisätehtäväksi jonkin kokoavan pohdinnan. Toimii myös jakson kertauksena. Lyhyemmät versiot ja vaikka matikan tehtävät toimivat tässä pelissä myös: pedanet->ympäristökasvatus->luontokoulun perintöä -sivulla on kolme valmista 20-peliä.

MIELIPIDE NÄKYVIIN (vuosikello)

Tehdään aiheeseen sopiva alusta, johon jokainen saa laittaa oman merkkinsä (kivi/käpy/hanska) näkyviin. Sopii äänestyksiin, palautteen antoon tai vaikka vaan diagrammiharjoitteluun.

OMA RAUHOITUMINEN (RIIPPUMATTOPEDAGOGIIKKA)

Mene luontoon muistiinpanovälineen kanssa, istu ja anna ajatusten virrata. Sopii erityisen hyvin arvopohdintoihin tai erilaisiin keskittymis- ja aistiharjoituksiin.

Elämän tarkoitusta
kysellee vain se,
jonka silmät eivät
tavoita ihmeellistä
elämän loistoa
ympärillään.

Tommy Hellsten

Kotitehtävä:
Istu yksin ihanaan paikkaan.
Pohdi arvojasi ja etsi itsellesi
voima-ajatus, jonka avulla
muistat edistää kestäväää
tulevaisuutta arjessa.

Elämän tarkoitusta
kysellee vain se,
jonka silmät eivät
tavoita ihmeellistä
elämän loistoa
ympärillään.

Tommy Hellsten

Kotitehtävä:
Istu yksin ihanaan paikkaan.
Pohdi arvojasi ja etsi itsellesi
voima-ajatus, jonka avulla
muistat edistää kestäväää
tulevaisuutta arjessa.

Elämän tarkoitusta
kysellee vain se,
jonka silmät eivät
tavoita ihmeellistä
elämän loistoa
ympärillään.

Tommy Hellsten

Kotitehtävä:
Istu yksin ihanaan paikkaan.
Pohdi arvojasi ja etsi itsellesi
voima-ajatus, jonka avulla
muistat edistää kestäväää
tulevaisuutta arjessa.

Elämän tarkoitusta
kysellee vain se,
jonka silmät eivät
tavoita ihmeellistä
elämän loistoa
ympärillään.

Tommy Hellsten

Kotitehtävä:
Istu yksin ihanaan paikkaan.
Pohdi arvojasi ja etsi itsellesi
voima-ajatus, jonka avulla
muistat edistää kestäväää
tulevaisuutta arjessa.

LUKEKAA YMPÄRISTÖKASVATTAJAN KULTAISET OHJEET 3, 6 JA 7.

VALITKAA YKSI VÄITEPARI JA TEHKÄÄ SIITÄ PIENI DRAAMA-HARJOITUS.

Esimerkkejä normiresurssien puitteissa toimivista keke-kouluista on. Kyse on enemmänkin arvovalinnoista ja yhteistyöstä.

EI MEILLÄ OLE AIKAA EIKÄ RESURSSIA!

Arjen pienet teot ovat niitä lapsen tai yksilön kokoisia tekoja, joilla saamme aikaan tärkeän toimijuuden ja osallisuuden kokemuksen. Ja pienistä pisaroista se merikin koostuu.

VIHERVASSAREIDEN POLITIIKKAA EI SAA TUODA KOULUUN!

YHDEN IHMISEN TEOILLA EI OLE MITÄÄN MERKITYSTÄ!

Ei kukaan hallitse nykymaailman ongelmia, mutta pieniä askeleita voi jokainen ottaa. Rohkeasti yhdessä ihmetellen eteenpäin.!

Koulu toteuttaa opetussuunnitelmaa. Siellä mainitaan mm. ilmastonmuutos, joka on tieteellinen fakta. Koulun täytyy myös opettaa kansalaisvaikuttamisen keinoja.

MINÄ EN OSAA...

SUOMALAISET EI VOI VAIKUTTA A MITENKÄÄN, KUN MUUT...

Lapsia ei saa pelotella!

On totta, että ilmastonmuutos pelottaa meitä aikuisiakin ja maailmalla tapahtuu hirveitä asioita. Tutkimusten mukaan lapset ja nuoret ahdistuvat kuitenkin siitä, että aikuiset eivät tee mitään eikä ole tilaa keskustelulle.

Maailmassa täytyy olla maita, jotka toimivat esimerkkeinä. Ja eiköhän mieluummin röyhistetä rintaamme: kouluruoka, xylitoli, tekstiviestit, sauna, Abloy-lukot ...olemme kokoamme suurempia. Ja tosiasiahan on, että kulutamme maailman luonnonvaroja valtavan paljon enemmän kuin maailman enemmistö.

36-PELIN OPEDEMOVERSIO 10 MIN

(OIKEASTI TÄSSÄ SEISOO OPETTAJA, JOKA ANTAA OHJEET JA OTTAA VASTAAN TEHTÄVÄT)

HEITTÄKÄÄ NOPPAA JA ETSIKÄÄ SILMÄLUVUN MUKAINEN RASTI MAASTOSTA. LUKEKAA TEKSTI JA PALATKAA OPEN LUO.

NYT KAIKKIEN PITÄÄ SAADA NUMERO 3!

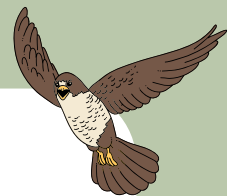
OPETTAJA KYSY YRYHMÄLTÄ KYSYMYKSEN:

Mikä arviointimenetelmä herätti teidän ryhmässänne keskustelua?

JOHON "OIKEIN" VASTAAMALLA SAATTE JATKAA JA HEITTÄÄ UUELLEEN NOPPAA. SILMÄLUKU LISÄTÄÄN EDELLISEEN LUKUUNNE.

NYT KAIKKIEN PITÄÄ SAADA NUMERO 6!

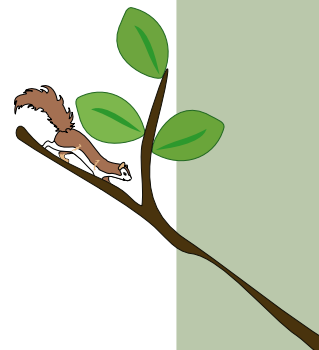

**JOKAINEN KOULU
RAKENTAA ITSELLEEN
OMAN
YMPÄRISTÖKASVATUKSEN
VUOSIKELLON.**

**MAAILMA ON TÄYNNÄ
MAHDOLLISUUKSIA. MIKÄ
INSPIROISI SINUA
TULEVANA VUONNA?**

**PIIRRÄ PALLUKKA
MIELIPITEESI MERKIKSI
AINAKIN KOLMEEN
KOHTAAN,**

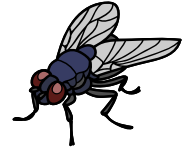
**(ALLEVIIVATUT OVAT
LINKKEJÄ)**

3.

4.

KÄRPÄSLÄTKÄT VIUHUMAAN

**YKSI LUKEE
YHTEISTYÖKUMPPANIN
MÄÄRITELMIÄ
SATUNNAISESSA
JÄRJESTYKSESSÄ JA
MUUT KILPAILEVAT SIITÄ
KUINKA MONTA
KUMPPANIA EHTIVÄT
NAPATA MUIDEN NENÄN
EDESTÄ.**

5.

**TUTUSTUKAA
PIENEN
KÄVELYLENKIN
AIKANA TÄHÄN
MATERIAALIIN
AINAKIN
SILMÄILLEN JA
KOMMENTOIDEN.**

TEEMAT VUOSILUOKITTAIN:

6.

- 1.lk Lajittelu ja lähiympäristöstä huolehtiminen**
- 2.lk Materiaalin resurssiviisas käyttö ja kiertotalous**
- 3.lk Fiksu liikkuminen**
- 4.lk Vastuullinen ruokailu**
- 5.lk Vesien suojelu ja luonnonvarojen kestävä kuluttaminen**
- 6.lk Energiansäästö ja ilmastonmuutos**
- 7.lk Alakoulun teemojen kertaaminen ja arjen valinnoilla vaikuttaminen**
- 8.lk Luonnonsuojelu ja kansalaisvaikuttaminen**
- 9.lk Globaali kansalaisuus ja planetaarinen hyvinvointi**

KAIKILLA VUOSILUOKILLA VAHVISTETAAN:

- **OPPILAIDEN LUONTOYHTEYTTÄ JA LUONNOSSA LIIKKUMISEN TAITOJA**
- **TIETOJA JA YMMÄRRYSTÄ LUONNON MONIMUOTOISUUDESTA SEKÄ SIITÄ, MITEN MM. EKOSYSTEEMIT OVAT YHTEYDESSÄ TOISIINSA (SYSTEEMIAJATTELU)**
- **YHTEISÖLLISTÄ VAIKUTTAMISTA PIENIN ASKELIN**

KERTAAMISTA JA "RISTIINPÖLYTYSTÄ" ON LUPA HARRASTAA MIELIN MÄÄRIN!

ETSI OMA LUOKKATASOSI JA TUTKI MITÄ SIELLÄ SANOTAAN.

4.5. VUOSIKELLO

Kaikilla kouluilla tulee olla käytössä vuosikello, eli suunnitelma ympäristökasvatuksellista tapahtumista ja teemapäivistä. Tässä suunnittelun tueksi tarkoitettu kellossa sinisellä merkityt ovat kaikille Jyväskylän kouluille yhteisiä ja loput innoitusta antamassa. Kouluilla voi olla yhteiset kuukausiteemat tai koko lukuvuoden kestävä teema. Vuosikelloon voi kirjata luokkatasokohtaiset aiheetkin.

joulukuu

marraskuu

Euroopan jätteen vähentämisen viikko
Älä osta mitään päivä

lokakuu

Maailman kasvisruokapäivä.
Eläintenviikko
Energiansäästöviikko
Reilun kaupan viikko
YK:n päivä

syyskuu

Nälkäpäivä
Euroopan liikkujan viikko+autoton päivä
Hävikkiviikko

Suomalaisen ruoan päivä
Liikenneturvallisuusviikko
**Uusien keke-tavoitteiden
asettaminen ja toiminnan
suunnittelu**

elokuu

Suomen luonnon päivä
puunhalausviikko
Itämeripäivä

**Koulun kierrätysastioiden
tarkastus**
**Ympäristövastuuhenkilön
/tiimin nimeäminen**

Vaihtotori

Fiksun liikkumisen kisa

Vihreä
vanhempainilta

Resurssiviisas media -viikko

Liikuntavälinekirppis

Lajitteluopetus-
tuokio epäille

Aineettomat
ilonaiheet

Suoretki 6.lk

3.

Vuositeemana
hyvinvointia luonnosta

Koko koulun
luontokuvakilpailu

Talven taikaa -retki
3 lk

Koko koulun keke-
viikko

Energiansäästö-
viikko

Postia päättäjille

tammikuu

Pihabongaus
Keke-tavoitteiden väliarviointi

helmikuu

Lainan päivä (kirjasto)
Luonto lainassa -viikko
Ystävänpäivä ja Vihreän lipun -päivä

maaliskuu

Muoviton maaliskuu
Maailman metsäpäivä
Maailman vesipäivä
Earth hour

huhtikuu

Nuukuusviikko
Ylikulutuspäivä
Äiti Maan päivä.
Toiminnan arviointi

toukokuu

Kevätseuranta
Ympäristön siivouspäivä
Pyöräilyviikko
Luonnon monimuotoisuuden päivä
Lasten lintuviikko
Ulkoluokkapäivä
Suomen lasten metsäretkipäivä

Kiertotalous -
monot

Ilmastoprojekti 7 lk

Oppilaiden
aamunavaus veden
säästämisestä

Roskattomat
retkievää

Siisti Biitsi
kummikouluna

Kansalaistieteen
tekeminen

Löytötavaraviikot

Roska päivässä
liikkeeseen
mukaan

JYVÄSKYLÄN LATU

MUSTANKORKEA

KESKI-SUOMEN
LUMA-KESKUS

TILAPALVELU

SUOMEN VAPAA
-AJAN KALASTAJAT

LUONTOLIITTO

KYLÄN KATTAUS

ULKO-OPET RY

JYVÄSKYLÄN
KESTÄVÄ KEHITYS
JAPA RY

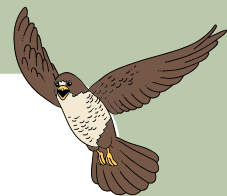
JYU
TIEDEMUSEO
(LUONTOMUSEO):

LINKKI

KÖNKKÖLÄ

NUORTEN SUOMI

WWF

3.

**TUTUSTUKAA ULKONA
OPPIMISEN
ARVIOINTIOSIOON
SILMÄILLEN.**

**SUURIN OSA ON VARMASTI
JO TIEDOSSASI, MUTTA
LÖYTYYKÖ UUSIA IDEOITA?**

2.

6.

**SIIRTYESSÄNNE SEURAAVALLE
RASTILLE KESKUSTELKAA
ARVIONNIN
MAHDOLLISUUKSISTA ULKO-
OPETUKSSA.**

2.

Ympäristökasvattajan kymmenen kultaista ohjetta (alkuperäinen Riitta Wahlstöm 1995)

- 1. Muista asioiden moninäkökulmaisuus.**
- 2. Luo positiivinen ilmapiiri ja järjestä keskustelulle aikaa.**
- 3. Ole rehellinen, mutta älä juutu kielteiseen. Luo toivoa.**
- 4. Pienikin teko ympäristön puolesta on arvokas, sillä pisaroista merikin muodostuu!**
- 5. Luo yhteisen sitoutumisen henki. Ympäristöasiat eivät ole ekoväen asioita vaan meidän kaikkien.**
- 6. Kuuntele huolellisesti ja kunnioittavasti vastaväitteitä, jotta oma vastauksesi olisi oikein perusteltu vastaanottajan kannalta.**
- 7. Luo positiivinen tulevaisuudenkuva sen uhallakin, että itse näet asiat joskus synkkinä.**
- 8. Kytke ympäristövastuuseen sitoutuminen siten, että huomioit ryhmän lähtökohdat.**
- 9. Käytä kaikkia mahdollisia keinoja taiteesta tieteeseen.**
- 10. Anna kuulijoidesi tutkia ja löytää itse vastaukset. Luo paljon mahdollisuuksia myönteisen ympäristösuhteen vahvistamiseen.**

5.6. ARVIOINNISTA

Ulkona oppimisen kasvatuksellisten vaikutusten tuloksia on vaikea mitata, koska ne näkyvät vasta ajan kanssa ympäristövastuullisuuden kasvamisena ja oppilaiden käytöksessä sekä asenteissa luontoa kohtaan. Pienempien jaksojen tai retkien arviointi onnistuu konkreettisiin tavoitteisiin peilaamalla. On tärkeää jakaa ja sanoittaa ulkona vietettyjen tuokioiden jälkeen se, mitä on koettu on ja opittu. Monen oppilaan ainakin aluksi vaikea yhdistää luonnossa puuhailu osaksi luokassa opiskeltua.

Seuraavaa listaa on ansiokkaasti täydentänyt tekoäly.

Havainnointi ja jatkuva arviointi

Kahdenkeskinen palaute ja ohjaaminen onnistuu luonnossa huomaamattomasti. Opettaja voi havainnoida miten oppilaat toimivat luonnossa, osallistuvat, ymmärtävät ja pystyvät soveltamaan asioita. Henkilökohtaisen palautteen antamisen lisäksi sen voi merkitä joko suoraan wilmaan retken jälkeen tai omaan muistiinpanovihkoon myöhemmän arvioinnin tueksi.

Itsearviointi

Peukkupalaute on helpoin ja toimii metsässäkin. Sen voi antaa myös piirissä selät käännettyvä opettajaan päin, jolloin muiden peukut eivät näy. Tämä on nopea tapa käydä läpi erilaisia harjoitteita ja tavoitteiden saavuttamista.

Jana-arviointi toimii, jos sitä on harjoiteltu ja ryhmä on riittävän turvallinen oman mielipiteen näyttämiseen. Vastaparit keksitään tarpeen mukaan.

Käpy kiertää piirissä ja omalla kohdalla saa kertoa oppimansa asian.

Kuiskaus Oppilas miettii mielessään 1-3 asiaa, joissa onnistui ja yhden asian, jonka voisi tehdä paremmin seuraavalla kerralla. Nämä asiat voi kirjata ylös, kertoa opettajalle tai vain käydä kuiskaamassa puulle tai kivelle, ikään kuin luonnon kanssa keskustellen.

Luonnon symbolit Oppilas valitsee metsästä esineen, joka kuvaa hänen suoritustaan (esim. käpy = "tuli hyviä ideoita", sammal = "oli rentoa ja sujui hyvin", keppi = "oli haasteita, mutta opin").

Askelpalautteet Paluumatka sujuu mukavasti, kun kuljetaan matka pätkissä. Opettaja antaa tehtäväksi jonkun arvioitavan asian ja välillä pysähtytään purkamaan se ja otetaan uusi aihe.

2.

Ääniskaala Oppilaat arvioivat kokemustaan äänellä:

- Jos meni todella hyvin, he humisevat kuin tuuli.
- Jos meni ihan ok, he rapisuttavat lehtiä jaloillaan.
- Jos oli vaikeaa, he koputtavat kevyesti puunrunkoa.

Asentoarviointi Oppilaat arvioivat omaa onnistumistaan liikkeillä:

- Seisovat suorana ja kädet ylhäällä, jos kaikki sujui hyvin.
- Seisovat normaalisti, jos sujui melko hyvin.
- Menevät kyykkyyyn, jos tarvitaan vielä harjoitusta.

Itsearviointilomakkeet retken jälkeen pakottaa jokaisen hieman miettimään omaa oppimista ja antaa konkreettista tietoa opettajalle arvioinnin tueksi.

Vertaisarviointi

Edellä mainittuja itsearviointitapoja voi käyttää koko ryhmää koskevien asioiden arviointiin. Yhteinen keskustelu laajentaa näkökulmaa.

Konkreettisten tuotoksien arviointiin:

Pari/ryhmäpalaute kertomalla kolme hyvää asiaa ja yksi kehittämis ehdotus.

Galleria-kävely eli kierretään ryhmänä kuulemassa kustakin työstä ja antamassa palautetta ablodien kera.

Luonnossa liikkumisen ja toimimisen arviointiin:

Jokaiselle oppilaalle arvotaan salainen arviointipari, jonka työtä hän seuraa ja arvioi päivän tai tehtävän aikana.

Ympäristövastuullisen käyttäytymisen tai ryhmätyöskentelyn arviointiin:

Liikennevalopalautteen voi antaa metsässä opettajan kanssa keskustellen, jolloin opettaja näyttää valot tai ryhmällä on omat valot. Valojen sijaan voi käyttää myös käpyjä, kiviä ja oksia. Arvioinnin kohteena voi olla koko luokka, ryhmä tai yksilö. Tämä arviointi voidaan tehdä myös pienillä värilapuilla toisten pulpeteille.

● = Tämä meni hienosti!

● = Kehitystä tarvitaan vielä hieman.

● = Harjoiteltavaa on paljon.

Luontopäiväkirja

Oppilas kirjaa retkien havaintoja, tuntemuksia ja oppimaansa piirroksilla, kuvilla ja teksteillä.

Digitaalinen portfolio

Oppilas dokumentoi rekiä tai ympäristöteemoihin liittyviä projektejaan valokuvoin, kirjoituksin tai videoilla.

Tietovisat ja testit

Testataan oppilaiden tietoa esim. lajintunnistuksesta, ekosysteemipalveluista tai kierrätyksestä.

Sanapilvet ja mind mapit

Oppilaat voivat visuaalisesti esittää mielipiteitään, ymmärrystään tai oppimistaan.

Erilaiset haasteet

Keksitään sopivaa haaste, esim. nisäkkään bongaus tai valojen sammuttaminen ja jokainen tarkkailee omaa tekemistään retken tai ajanjakson ajan kotona. Dokumentointina voi toimia retkellä käpyjen kerääminen taskuun tai kotona taulukon täyttäminen. Arviointimateriaali on näkyvää.

Projektit

Retken voi laajentaa visuaaliseksi tuotokseksi, jonka arviointi on helppoa perinteisin menetelmin, etenkin jos arvioinnin kriteerit käydään selvästi läpi.

Esitykset

Oppilaat valmistavat pienen esityksen oppimastaan tai syventävät oppimistaan esimerkiksi tekemällä opetusvideon luonnossa liikkumisesta. Arviointi vaikkapa sisällön monipuolisuudesta.

Toiminnallinen pistetyöskentely

Toimintapisteissä kerrataan opittuja asioita. Opettaja voi olla itse yhdellä pisteellä.

2.

4.9. YHTEISTYÖTAHOJA

4.

MUSTANKORKEA OY:

Tämä on paikallinen jäteyhtiömme ja sen tehtäviä ovat jätteiden keräys, vastaanotto, käsittely, hyödyntäminen ja jäteneuvonta. Tilapalvelu vastaa lajitteluohjeista ja jätekatoksen toiminnasta. Koulut voivat pyytää jäteneuvontaan apua Kierrätyskoutsilta. Kehittyvä materiaalipankki löytyy [Mustankorkean verkkosivuilta](#).

TILAPALVELU:

Tämä läheinen yhteistyökumppanimme on Jyväskylän kaupungin omistama liikelaitos, joka vastaa koulujemme rakennuksista ja piha-alueista. Heidän toimialaansa kuuluvat energia- vesi ja jätehuoltoasiat, kiinteistönhoito ja kunnossapito, siivouspalvelut sekä sisäilmaolosuhteet. Kun kysyttävää ilmaantuu, ole yhteydessä energia-asiantuntijaan tai oman alueen kiinteistömanageriin.

KYLÄN KATTAUS

Jyväskylän kaupungin ruokapalvelu, joka valmistaa kahdessa keskuskeittiössä noin 18 000 ateriala joka päivä. Yksiköitä on 81 ja niissä työskentelee 250 ammattilaista. Oppilaat saavat vaikuttaa ruokalistaan lasten parlamentin makuraadissa ja asiakaskyselyissä. Kylän Kattaus on tehnyt hävikkiviikon materiaalin koulujen käyttöön ja heiltä voi tilata ekologiset retkieväät omiin rasioihin ja juomapulloihin. Biovaaka on mahdollista varata koulun käyttöön (hanna.rauma@jyvaskyla.fi). Toiminnan kehittämiseen koulun tasolla on luotu malli, jonka avulla arvioidaan nykytilaa ja sovitaan yhdessä kehityskohteista [Koulut-nykytila.fi](#). Henkilökunta on avoin yhteistyölle, käykää siis keittiöllä juttelemassa.

KÖNKKÖLÄ

Täällä on monipuolinen toimintaympäristö. Erilaisten hankkeiden kautta myös koulut voivat päästä osalliseksi laadukkaasta palvelusta. Luontokoulu Apollo järjestää elämyksellisiä luontokoulupäiviä, työpajoja ja teemapäiviä erilaisille nuorten ryhmille. Leppälahdesta siirretyt majoitustilat mahdollistavat leirikoulujen järjestämisen, joten kannattaa kysyä tarjous leirikouluun myös oman kaupungin toimijalta. [Könkkölän sivut](#)

JYVÄSKYLÄN KESTÄVÄ KEHITYS JAPA RY

Tämä järjestö edistää Jyväskylän kestävä kehitystä. Heiltä voi kysyä apua vaikkapa teemapäivän tueksi. [Verkkosivulta](#) löytyy vinkkejä mm. fiksuun liikkumiseen.

JYVÄSKYLÄN SEUDUN JOUKKOLIIKENNE LINKKI

Bussiloikka kouluun! on joukkoliikennekasvatukseen keskittyvä draamallinen oppitunti eppuluokkalaisille. Sen tarjoaa liikennöitsijä ja toteuttaa JAPA.

NUORTEN SUOMI RY

Nuorten toimijuutta ja vaikuttamista edistävä järjestö. Osa toiminnasta on hankerahoitteista, osa maksullista. Sivuilla on mm. Astetta Coolimpi ilmasto -hankkeen materiaalia [Nuorten Suomen sivut](#)

JYVÄSKYLÄN LATU

He järjestävät vapaaehtoisten avulla mukavaa toimintaa. Koulut voivat vuokrata Ladun majaa retkikäyttöön. Majalla ei saa yöpyä mutta esim. telttailu pihalla ja lähimaastossa on sallittu.
<https://jyvaskylanlatu.fi/>

KESKI-SUOMEN LUMA-KESKUS

Keskus edistää ja tukee tiedekasvatusta. Siellä voi vierailla tai heiltä voi kysyä kouluvierailua.
<https://www.jyu.fi/fi/science/luma/toiminta>

SUOMEN VAPAA-AJAN KALASTAJAT

Paikallinen kalastusohjaaja on varattavissa kalastuspäivän tai oppitunnin pitäjäksi.
<https://www.vapaa-ajankalastaja.fi/jarjesto/hankkeet/kalastusohjaajaverkosto/>

LUONTOLIITTO

Maksuttomat kouluvierailut tukevat opetussuunnitelman kestävän kehityksen ja aktiivisen kansalaisuuden aihekokonaisuuksia. Myös etävierailumahdollisuus.
<https://luontoliitto.fi/kouluvierailut/>

WWF

Heillä on kouluvierailuja vaihtuvin teemoin ja materiaalit ovat vapaasti käytettävissä.
<https://wwf.fi/opettajille/wwf-kouluvierailu/>

JYU TIEDEMUSEO (LUONTOMUSEO):

Kulttuurikompassi vie ekaluokkalaiset tänne, mutta vierailule ovat tervetulleita muutkin luokat. Sivulta löytyy myös oppimistehtäviä. <https://tiedemuseo.jyu.fi/fi/tiedekasvatus/koulut>

ULKO-OPET RY

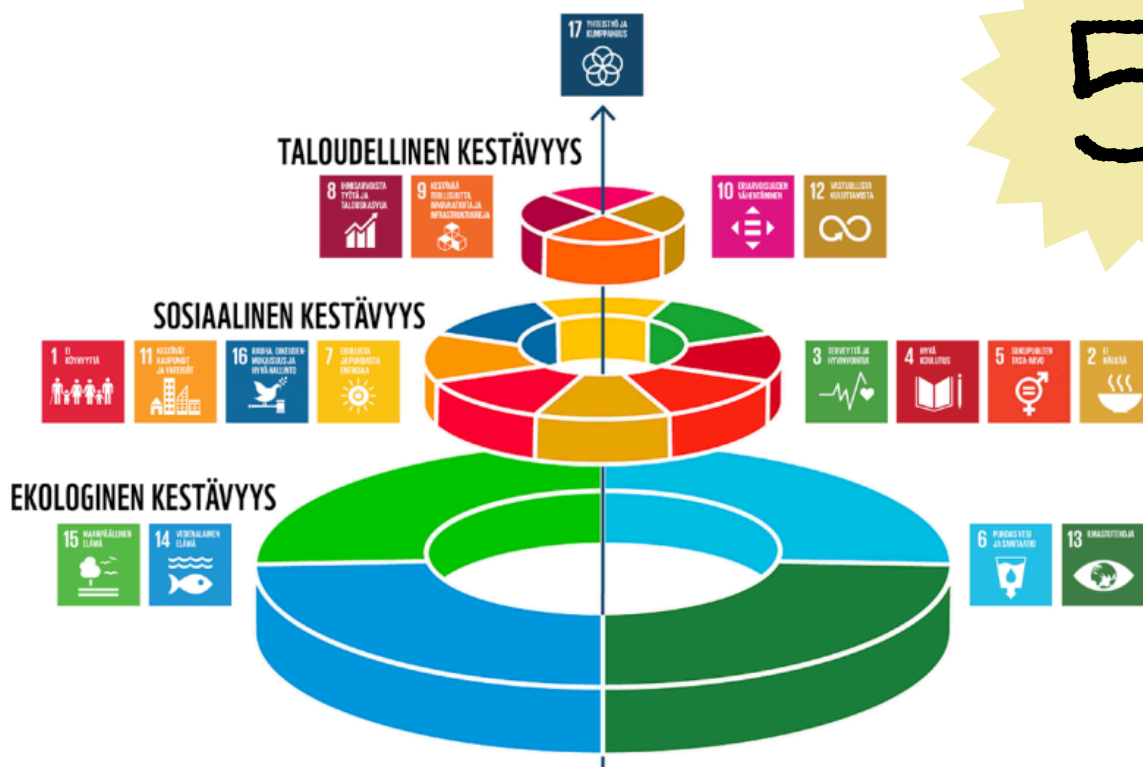
Suomen ladun alainen opettajien oma yhdistys, joka tarjoaa vertaistukea, koulutusta ja vinkkejä.
<https://www.facebook.com/ulkoopet>

3. SÄÄDÖKSET JA MÄÄRÄYKSET, STRATEGIAT JA OHJEET

Ympäristökasvatus on laaja käsite, johon vaikuttaa kansainvälisesti sovitut tavoitteet, kansalliset lait ja määräykset, kuntakohtaiset sitoumukset ja linjaukset, koulujen omat suunnitelmat ja viime kädessä vielä yksilön omat valinnatkin. On hyvä olla tietoinen, että nämä kaikki tasot koskevat kouluja ja että kasvatusala on avainasemassa kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

3.1. KANSAINVÄLINEN TASO

Agenda 2030

Maailman kaikkien maiden kestäväen kehityksen työtä ohjaa vuonna 2015 YK:ssa sovittu kestäväen kehityksen globaali toimintaohjelma. Se tähtää köyhyden poistamiseen ja hyvinvoinnin turvaamiseen ympäristölle kestäväällä tavalla. Kun sen 17 tavoitetta esitetään hierarkkisessa järjestyksessä (hääkakkumalli), havaitaan ekologisen kestäväyden merkitys muiden perustana.

[LUE LISÄÄ ->](#)

Agenda 2030 -tiekartta

Unescon laatiman tiekartan tarkoituksena on edistää kestävää kehitystä oppilaitosten toimintakulttuurissa. Siinä nostetaan esiin kasvattajien valmiuksien kehittäminen, oppimisympäristöjen muuttaminen ja nuorten voimaannuttaminen ja osallistaminen.

[LUE LISÄÄ ->](#)

Unescon opas

kestäväydenkasvatukseen

Unesco ylläpitää kestäväydenkasvauksen sivustoa, josta löytyy kattavaa tietoa ja vinkkejä siitä, miten ympäristökasvatusta edistetään maailmalla.

[LUE LISÄÄ ->](#)

3.2. KANSALLINEN TASO

Perusopetuslaki 628/1998:

“Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja.”

Valtioneuvoston asetus 422/2012

“Opetuksella tuetaan oppilaan kasvua aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi, luodaan edellytyksiä toimia demokraattisessa ja tasa-arvoisessa yhteiskunnassa sekä edistetään kestävästä kehitystä.”

Tiekartta kestävään tulevaisuuteen:

Opetushallituksen kirjaama tiekartta linjaa Suomessa tarjottavaa ympäristökasvatusta. Siinä kestävä tulevaisuuden opetus nähdään elinikäisen oppimisen osana ja laadukkaan koulutuksen edellytyksenä.

Se painottaa opetuksen kolmea tavoitekokonaisuutta:

Kognitiivinen tavoite on, että oppija ymmärtää kestävyiden haasteita ja monimutkaista luonnetta sekä tutkii ristiriitaisia ja vaihtoehtoisia selityksiä.

Sosioemotionaalinen tavoite on, että oppija rakentaa kestävyttä tukevia perusarvoja ja asenteita.

Toiminnallinen tavoite on, että oppija sisäistää käytännön toimia kestävä muutoksen aikaansaamiseksi henkilökohtaisella, yhteiskunnallisella ja poliittisella tasolla.

[LUE LISÄÄ ->](#)

Kestävä tulevaisuus -opas:

Opetushallitus on luonut opettajille oppaan, jossa tarjotaan tietoa ja tukea kestävyiden opetukseen. Opas sisältää kestävästä kehityksestä avaavan sisällön lisäksi neuvoja, materiaaleja ja tapausesimerkkejä.

[LUE LISÄÄ ->](#)

5.

Opetussuunnitelman perusteet

Niina Mykrä on väitöskirjatutkimuksessaan 2021 perehtynyt tarkasti opetussuunnitelmaan. Kestävyysasiat mainitaan 144 kertaa sekä yleisohjeistuksessa, että vaihtelevassa määrin oppiaineiden tavoitteissa.

[LUE LISÄÄ ->](#)

JOKAISENOIKEUDET

Suomessa jokaisella ihmisellä on oikeus käyttää luontoa riippumatta siitä, kuka omistaa alueen. Opettaja voi viedä luokan metsään kysymättä maanomistajan lupaa, mutta siellä ei saa aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa maanomistajalle, maankäytölle tai luonnolle. Avotulen tekoon tarvitaan aina maanomistajan lupa.

[LUE LISÄÄ ->](#)

3.4. LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN YMPÄRISTÖKASVATUKSEN NÄKÖKULMASTA

5.

Ympäristökasvatuksen monipuolisuus antaa hyvät mahdollisuudet laaja-alaisten osaamistavoitteiden saavuttamiseen. Se on myös loppumaton lähde monialaisille oppimiskokonaisuuksille.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen on selkeästi kestävyyskasvatuksen oma tavoite. Muidenkin tavoitteiden kuvaukset sisältävät kuitenkin kestäväan tulevaisuuteen kasvattamisen näkökulmia. Seuraavaan kuvaan on koottu tiivistelmät opetus suunnitelman kuvauksista ympäristökasvatuksen silmälasien läpi katsotuttuna.

LUE LISÄÄ ->

L1 Ympäristökasvatuksen menetelmät tukevat vahvasti tämän laajan tavoitteen saavuttamista.

L2 Oppilaita ohjataan arvostamaan elinympäristöönsä ja rakentamaan myönteistä ympäristösuhdetta. Kunnioitus muita ryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistuu kansainvälisen yhteistyön ja globaalien ympäristökysymysten kautta.

L7 . Näitä taitoja voi oppia vain harjoittelemalla. Koulu tarjoaa tähän turvallisen yhteisön, jossa oppilaat voivat kehittyä vastuullisiksi aktiivisiksi kansalaisiksi.

Perusopetuksessa vahvistetaan oppilaiden osallisuutta, kiinnostusta yhteisiin asioihin ja mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon. Oppilaat suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat koulutyötä, oppivat vaikuttamisesta ja vastuullisuudesta sekä harjoittelevat yhteistyötä, neuvottelua ja ristiriitojen ratkaisemista. Kestävää tulevaisuutta rakennetaan lisäämällä ymmärrystä menneisyydestä, visioimalla tulevaisuutta ja ymmärtämällä omien tekojen vaikutukset itseensä, yhteisöön ja luontoon. Oppilaat saavat valmiuksia toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

L3 Perusopetus tukee oppilaiden tulevaisuudenuskoa ja kestävää elämäntapaa edistäviä taitoja. Oppilaita ohjataan vastuulliseen teknologian käyttöön, kuluttamiseen ja eettisten kysymysten pohtimiseen. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväan elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

L6 Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

L4 Monilukutaitoa kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä

L5 Tieto- ja viestintä teknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestäväan kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina

3.5. RESURSSIVIISAS JYVÄSKYLÄ

5.

“Meillä Jyväskylässä resurssiviisuus tarkoittaa kestävän arjen tekoja. Sitä, että pidämme yhdessä huolta ympäristöstämme ja hyvinvoinnistamme. Käytämme energiaa järkevästi ja tilamme taipuvat moneen käyttöön. Kompaktissa kaupungissamme on helppo liikkua fiksumusti. Kulutamme vähemmän ja kierrätämme tehokkaasti. Luontoelämykset löytyvät läheltä.”

Jyväskylän kaupunkistrategian yksi neljästä kärjestä on resurssiviisuus. Sen edistämiseksi kaupungin valtuusto on hyväksynyt laajan Resurssiviisas Jyväskylä 2040 -ohjelman. Ekologisen kestävyuden lisäämisen toivotaan näkyvän taloudellisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin kasvuna. Kaupunki on myös tehnyt useita sitoumuksia kestävyuden saralla. Olemme mm. Reilun kaupan kaupunki. Ohjelma päivitetään valtuustokausittain.

[LUE LISÄÄ ->](#)

Ohjelman seurantaan on kehitetty verkkopalvelu nimeltä Ympäristövahti. Se sisältää tavoitteita, toimenpiteitä, tehtäviä ja mittareita kaikille kaupungin palvelualueille, myös Kasvun ja oppimisen palveluille. Ympäristövahdin kohtia on nostettu koulujen lukuvuosisuunnitelmiin. Koulut tekevät suunnitelman resurssiviisautteen tähtäävistä toimenpiteistä.

[LUE LISÄÄ ->](#)

4.2. KESTÄVYYSKASVATUKSEN PORTAAT JYVÄSKYLÄN PERUSOPETUKSESSA:

Jyväskylässä koulut etenevät kestävään tulevaisuuteen porras kerrallaan. Ensimmäiselle portaalille pääsee toteuttamalla lukuvuosisuunnitelman resurssiviisauteen liittyvät kohdat. Kestävyyskasvatus on koko koulun yhteistä toimintaa, joten portailla eteneminen tarkoittaa vastuun jakamista ja toiminnan näkyvyyden laajentamista. Kahdella ylimmällä portaalla toimintaa kehitetään päämäärätietoisesti esimerkiksi jonkin 4.7. kohdassa mainitun järjestelmän avulla.

5. Vihreä lippu tai keke-sertifikaatti

4. . Toimintakulttuuri on vahvasti kestävä. Käytössä on järjestelmä vuosittaiseen kehittämiseen.

3. Koululla toimii henkilökunnan tiimin lisäksi oppilastiimi ja ne toimivat aktiivisesti.

2. Koululla on henkilökunnan ympäristötiimi. Vihreät tavat on sanoitettu ja näkyvillä arjessa.

1. Koululla on nimetty ympäristövastaava ja lukuvuosisuunnitelmaan on kirjattu koulun omia toimenpiteitä resurssiviisauden kehittämiseen.

5.

5.1.ULKONA OPETTAMISEN PERUSTELUJA

Ulkona voi opettaa lähes kaiken mitä sisälläkin.

Ulkona tapahtuu paljon oheisoppimista

Eriyttäminen onnistuu huomaamattomasti.

Luonto parantaa mielialaa ja lisää henkistä hyvinvointia.

Ulko-opetus edistää ongelmanratkaisukykyä ja keskittymistä.

Motoriset taidot kehittyvät ja koulupäivän aikainen liikunta lisääntyy.

Luonnossa oleilu alentaa verenpainetta, sydämen sykettä ja stressihormonin erittymistä ja vahvistaa immuunijärjestelmää.

Sosiaalinen vuorovaikutus helpottuu ja luokan dynamiikka paranee.

Oppimisympäristö innostaa monenlaisia oppijoita.

Tutkiminen ja asioiden pohtiminen alkaa kuin itsestään.

Itsetunto vahvistuu.

Ennen kaikkea luontosuhteen vahvistuminen edistää ympäristövastuullista käyttäytymistä.

LUE LISÄÄ: [Mielenterveystalon listaamat vaikutukset hyvinvointiin Luonnosta hyvinvointia lapsille ja nuorille, Sitra](#)
[Loikkaa ulkoluokkaan -opas](#)
Ulkona opettamisen käsikirja (Kaasinen & Myllyniemi 2023)

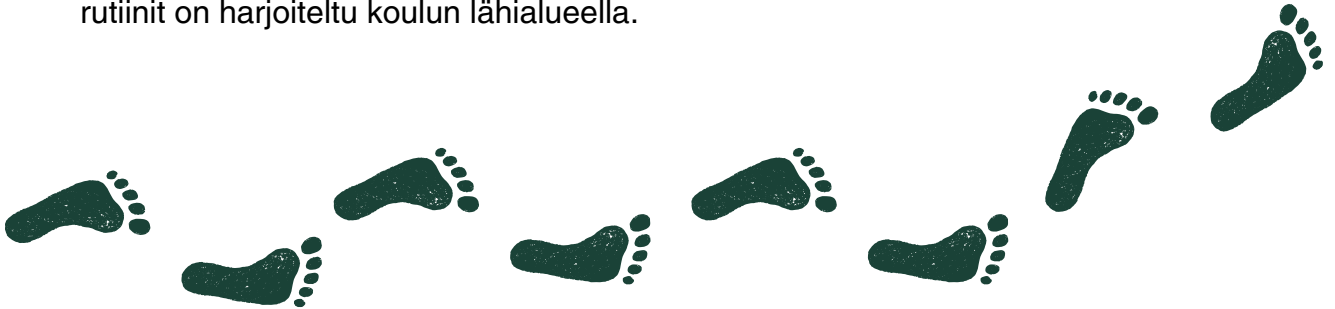
5.

5.2. ULKONA OPETTAMISEN PERUSASIAT

Pienet askeleet

Uuden ryhmän kanssa aloita pienin askelin äläkä lannistu vaikka ensimmäinen kerta tuntuisi kaaokselta. Sitkeys palkitaan. On hyvä aloittaa lähimaastosta ja edetä kauemmas vasta, kun se tuntuu turvalliselta. Kaikkea opetusta ei tarvitse toteuttaa ulkona. Hyväksi todettu tapa on kerrata asiat ulkona tai pohjustaa uutta asiaa ja jatkaa asian käsittelyä luokassa. Turvallinen retkeily on mahdollista, kun säännöt ja rutiinit on harjoiteltu koulun lähialueella.

Löytämisen ilo

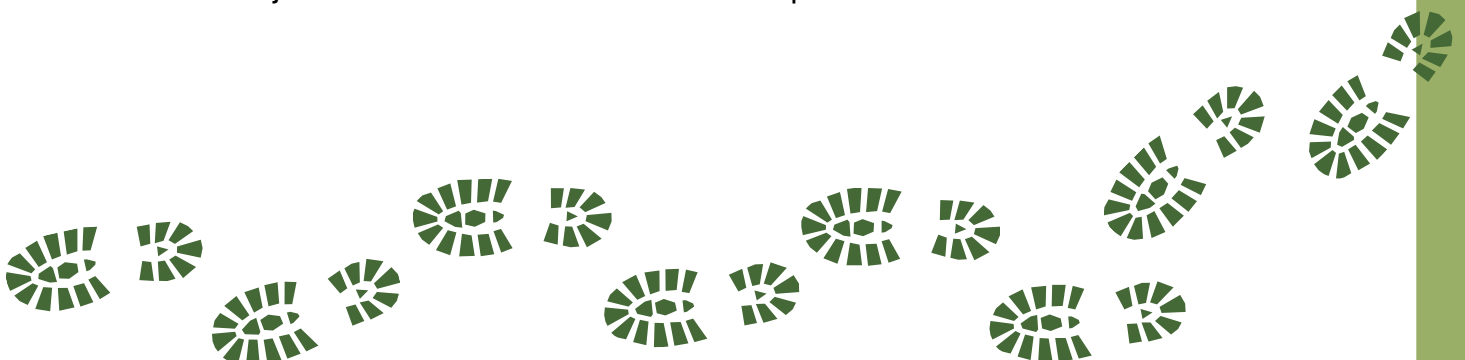
On tärkeää, että oppilaat saavat itse kokea, kokeilla, havainnoida ja tutkia asioita maastossa. Vaihtele työskentelytapoja, puhumista, harjoituksia, kuuntelua, leikkejä, liikettä ja muita aktiviteettejä. Muista runsas vapaa-aika ja ihmettelyn taika!

Säähän varautuminen

Kaikki, mitä ulkona tehdään, ei sovi joka säähän ja se on hyvä huomioida suunnittelussa ja tehdä varasuunnitelma. Oikeat varusteet ja yhdessä selviytyminen hankalissa olosuhteissa luovat ikimuistoisia selviytymiskokemuksia, joten pukeutumisen ohjeistamiseen panostaminen on antoisampaa kuin retken peruminen sateen takia. Kantapään kautta oppiminen on myös tehokasta. Sateinen tai pakkasessa paukkuva metsä on monelle uusi kokemus. Liikkuvat leikit ja opettajalta löytyvät vararukkaset pitävät tunnelman korkealla.

Vastuullisuus

Kerrataan kunnioittavaa suhtautumista ympäristöön ja retken käytössäntöjä riittävän monta kertaa. Laavujen katoille ei kiipeillä, jokaisenoikeuksia noudatetaan ja pidetään kaikenlaiset retkipaikat kunnossa. Opetellaan alusta asti, että jokainen kantaa omat roskansa koulun roskikseen. Otetaan kuitenkin aina roskapussi mukaan ja kerätään muiden heittämät roskat pois reitin varrelta.

6.

1.1k

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN:

Koulu kasvattaa eniten omalla esimerkillään. Kestävän elämäntavan edistämisesä korostuvat erityisesti yhdessä toimimisen taidot, luonnossa liikkuminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä kestävä elämäntapa tarkoittaa omassa elämässä. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. (L3)

Oppilaat suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat koulutyötä, oppivat vaikuttamista ja vastuullisuutta sekä harjoittelevat yhteistyötä, neuvottelua ja ristiriitojen ratkaisemista. Kestävää tulevaisuutta rakennetaan ymmärtämällä omien tekojen vaikutukset itseän, yhteisöön ja luontoon. (L7)

Ensimmäisen luokan ympäristöopin tavoitteet ja niiden kuvaukset: OPS ->

Ulkopetuksella voit tukea näiden kaikkien tavoitteiden saavuttamista. Kulttuurikompassi vie luokan Luontomuseoon ja siihen on hyvä liittää isompi opetuskokonaisuus lähiympäristön eliöistä.

Ulko-opetukseen hyvin sopivat sisällöt:

Tunnetaidot ja mielen hyvinvointi S1

Käytöstavat ja yhteiset säännöt, turvataidot, vuodenaikoihin liittyvä liikennekasvatus S2

Eloton ja elollinen, eliöiden luokittelua, sää eri vuodenaikoina, kartan idea S3

Pienimuotoiset kokeilut S4

Luonnon tärkeäksi kokeminen, ympäristöherkkyys, omista ja yhteisistä tavaroista sekä lähiympäristön siisteydestä huolehtiminen S6

VIUDEN TEEMA:
LAJITTELU JA LÄHIYMPÄRISTÖSTÄ HUOLEHTIMINEN
YM: T1, T3, T8, T12 - S6

Jyväskylän esikoululaiset saavat lajitteluopetusta Mustankorkean kierrätyskoutsilta. He ovat siis jo oppineita lajittelijoita. Ensimmäisellä luokalla varmistetaan taidon siirtyminen myös koulun puolelle.

Lähiympäristöstä opetellaan huolehtimaan aloittaen omista tavaroista. Koulun pihasta pidetään huolta talkoilla ja retkillä toimitaan vastuullisesti ja luontoa kunnioittaen.

Valmista materiaalia toiminnan suunnitteluun löytyy Pedonetista.

+luontoyhteyden ja luonnossa liikkumisen taitojen vahvistaminen
 +systemaattisen harjoittelun harjoittelu

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN :

Koulu kasvattaa eniten omalla esimerkillään. Kestävän elämäntavan edistämisessä korostuvat erityisesti yhdessä toimimisen taidot, luonnossa liikkuminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä kestävä elämäntapa tarkoittaa omassa elämässä. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. (L3)

Oppilaat suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat koulutyötä, oppivat vaikuttamista ja vastuullisuutta sekä harjoittelevat yhteistyötä, neuvottelua ja ristiriitojen ratkaisemista. Kestävää tulevaisuutta rakennetaan ymmärtämällä omien tekojen vaikutukset itsen, yhteisöön ja luontoon. (L7)

Toisen luokan ympäristöopin tavoitteet ja niiden kuvaukset: [OPS ->](#)

Ulko-opetukseen hyvin sopivat sisällöt:

Tunnetaidot, mielen hyvinvointi S1

Käytöstavat ja yhteiset säännöt, turvataidot ja turvallisuusohjeiden mukaan toimiminen, vuodenaikoihin liittyvä liikennekasvatus S2

Luonto eri vuodenaikoina, lähiympäristön eliöitä, eläinten luokittelua, sää luonnonilmiönä, pihakartan laatiminen tutusta ympäristöstä, erilaisiin luonnon ja rakennettuihin ympäristöihin tutustuminen maastossa S3

Oman tutkimusprojektin toteutus ja raportointi, tutkimuksen vaiheet S4

Elämän perusedellytykset: ravinto, vesi, ilma, lämpö, huolenpito S5

Luonnon tärkeäksi kokeminen, ympäristöherkkyys, omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen, omien tekojen merkitys itselle ja ympäristölle S6

UUODEN TEEMA: MATERIAALIN RESURSSIVIISAS KÄYTTÖ JA KIERTOTALOUS YM: T2, T3, T7, T9, T12 - S6

Laajennetaan ensimmäisen luokan tietoja ja taitoja tutustumalla kierrätyksen merkitykseen. Kiertotalous käsitteeseen sukelletaan käytännönläheisesti erilaisia tapoja keksien ja kokeillen. Opetetaan materiaalia säästäviä toimintatapoja arjessa.

Valmista materiaalia toiminnan suunnitteluun löytyy [Pedanetista](#).

+luontoyhteyden ja luonnossa liikkumisen
taitojen vahvistaminen
+systemaattisen harjoittelemisen
yhteiskunnallinen vaikuttaminen

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN:

Luokat 3-6 ovat erityisen otollista aikaa kestävä elämäntavan omaksumiselle ja kestävä kehityksen tarpeen pohtimiselle.

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia. Samalla harjaannutaan asioiden kriittiseen tarkasteluun ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen. (L1)

Oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja harjoitetaan aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävä kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävä tulevaisuuden kannalta. (L3)

Oppilaita innostetaan oppimaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja he kasvavat vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. (L7)

Kolmannen luokan ympäristöopin tavoitteet ja niiden kuvaukset: [OPS ->](#)

Etenkin tavoitteen 1 edistämiseen ulkona tapahtuva käytännön opetus on hyvä väline.

Ulko-opetukseen hyvin sopivat sisällöt:

Tunnetaidot, mielen hyvinvointi S1

Vuodenaikoihin liittyvä liikennekasvatus S2

Kartan ominaisuuksiin tutustuminen, ilmansuunnat, Suomen eliöt ja elinympäristöt S3

Tutustutaan elinympäristöön esim. piha, piennar, ojanvarsi ja/tai ranta, kasvio, maa- ja kallioperä, eliöiden talvehtiminen, retket lähiympäristöön, jokaisenoikeudet, tutkimusprojekti S4

Yksinkertainen ravintoketju, veden olomuodot ja kiertokulku, aineiden ominaisuuksia S5

Lajittelu ja kierrätys, oman toiminnan vaikutus ympäristöön, luonnon monimuotoisuuden huomioiminen opetetussa elinympäristössä S6

VUODEN TEEMA: FIKSU LIIKKUMINEN

YM: T1, T5, T6, T15 - S1, S2, S4, S6

Kolmasluokkalaiset panostavat vuoden aikana oman terveyden ja ekologisen kestävyuden kannalta fiksun liikkumisen edistämiseen. Harjoitellaan vaikuttamista joko oman perheeseen tai koulun muihin oppilaisiin pienen kampanjan avulla.

Valmista materiaalia toiminnan suunnitteluun löytyy [Pedanetista](#).

+luontoyhteyden ja luonnossa liikkumisen taitojen vahvistaminen
+systeemiä ajattelun harjoittelu
+yhteiskunnallinen vaikuttaminen

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN:

Luokat 3-6 ovat erityisen otollista aikaa kestäväen elämäntavan omaksumiselle ja kestäväen kehityksen tarpeen pohtimiselle.

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia. Samalla harjaannutaan asioiden kriittiseen tarkasteluun ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen. (L1)

Oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja harjoitetaan aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestäväen kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestäväen tulevaisuuden kannalta. (L3)

Oppilaita innostetaan oppimaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja he kasvavat vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. (L7)

Neljännän luokan ympäristöopin tavoitteet ja niiden kuvaukset: OPS ->

Etenkin tavoitteen 1 (kiinnostus ja merkityksellisyyden kokemus) edistämiseen ulkona tapahtuva käytännön opetus on hyvä väline. Neljännellä luokalla arvioidaan tavoite 9: ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.

Ulko-opetukseen hyvin sopivat sisällöt:

Tunnetaidot ja mielen hyvinvointi S1

Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa S2

Karttojen ja karttasymbolien tulkinta S3

Tutustutaan uuteen elinympäristöön, retket lähiympäristöön, jokaisenoikeudet, kasvio, tutkimusprojekti, yksinkertaisia laitteita (vipu, kiila, pyörä, jousi) S4

Lämpötilan mittaaminen, aineiden ominaisuuksia S5

Oman toiminnan vaikutus ympäristöön, luonnon monimuotoisuuden huomioiminen opetussuunnitelmassa S6

VUODEN TEEMA: VASTUULLINEN RUOKAILU **YM: T1, T5, T6, T12, T15 - S1, S5, S6**

Vuoden aikana tehdään pieniä tutkimuksia ja kerrataan hyviä ruokailutapoja. Tutustutaan terveelliseen ja ekologisesti kestäväen ravintoon. Vähennetään ruokahävikin määrää mm. nostamalla esiin sen hyödyt. Osallistutaan hävikkiviikkoon innostaen muita mukaan. Valmista materiaalia toiminnan suunnitteluun löytyy Pedonetista.

+luontoyhteyden ja luonnossa liikkumisen taitojen vahvistaminen
+systeemiajattelun harjoittaminen
+yhteiskunnallinen vaikuttaminen

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN:

Luokat 3-6 ovat erityisen otollista aikaa kestävän elämäntavan omaksumiselle ja kestävän kehityksen tarpeen pohtimiselle.

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia. Samalla harjaannutaan asioiden kriittiseen tarkasteluun ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen. (L1)

Oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja harjoitetaan aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävän kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta. (L3)

Oppilaita innostetaan oppimaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja he kasvavat vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. (L7)

Viidennen luokan ympäristöopin arvioitavat tavoitteet ja niiden kuvaukset: OPS ->
Etenkin tavoitteen 1 (kiinnostus ja merkityksellisyyskokemus) edistämiseen ulkona tapahtuva käytännön opetus on hyvä väline.

Ulko-opetukseen hyvin sopivat sisällöt:

Tunnetaidot, arvot ja asenteet S1

Tutustutaan uuteen elinympäristöön, kasvio, tutkimusprojekti, voima S4

Yhteyttäminen, energian säilymisen periaate, palaminen, eliöiden lisääntyminen, valo, ääni S5

Luonnon monimuotoisuuden huomioiminen S6

VUODEN TEEMA: VESIENSUOJELU JA LUONNONVAROJEN KESTÄVÄ KULUTTAMINEN YM: T1, T4, T12, T15, T16 T17, T18 - S5, S6

Viidesluokkalaiset tutustuvat Jyvässeudun vesihuoltoon ja globaalin veden käsitteeseen. Pohditaan miksi veden säästäminen on tärkeää tuhansien järvien maassakin ja miten itse voi toiminnallaan edistää vesistöjemme hyvinvointia. Toteutetaan koululla vedensäästökampanja.

Luonnonvarojen kestävään kuluttamiseen tutustutaan mm. nostamalla esiin tuotteen koko elinkaaren aikana kuluvat luonnonvarat. Pehdytään kiertotalouteen ja tutustutaan hiilijalanjäljen käsitteeseen.

Valmista materiaalia toiminnan suunnitteluun löytyy Pedonetista.

*+luontoyhteyden ja luonnossa liikkumisen taitojen vahvistaminen
+systeemiajattelun harjoittelu
+yhteiskunnallinen vaikuttaminen*

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN:

Luokat 3-6 ovat erityisen otollista aikaa kestävän elämäntavan omaksumiselle ja kestävän kehityksen tarpeen pohtimiselle.

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia. Samalla harjaannutaan asioiden kriittiseen tarkasteluun ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen. (L1)

Oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja harjoitetaan aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävän kuluttamiseen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta. (L3)

Oppilaita innostetaan oppimaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja he kasvavat vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. (L7)

Kuudennen luokan ympäristöopin tavoitteet ja niiden kuvaukset: OPS ->

Etenkin tavoitteen 1 (kiinnostus ja merkityksellisyuden kokemus) edistämiseen ulkona tapahtuva käytännön opetus on hyvä väline.

Ulko-opetukseen hyvin sopivat sisällöt:

Tunnetaidot, arvot ja asenteet, terveystottumukset S1

Tutustutaan uuteen elinympäristöön, kasvio, rakennettu ja sosiaalinen ympäristö ja niiden yhteys hyvinvointiin, metsien virkistys- ja hyötykäyttö, tutkimusprojekti S4

Aineen säilymisen periaate: veden kiertokulku, energian säilymisen periaate: energialajien muuntuminen, metsien virkistys- ja hyötykäyttö S5

Luonnon monimuotoisuuden huomioiminen opetussa elinympäristössä S6

VUODEN TEEMA: ENERGIANSÄÄSTÖ JA ILMASTONMUUTOKSEN TORJUNTA

YM: T1, T3, T4, T5, T6, T11, T12, T16, T17, T18 - S3, S5, S6

Jyväskylä on nostanut kuudennen luokan opetussuunnitelmaan laajat kokonaisuudet: ihminen ympäristöongelmien aiheuttajana, luonnonvarojen kestävä käyttö sekä uusiutuvat ja uusiutumattomat energiavarat. Pohditaan erilaisten energialähteiden ympäristö-vaikutuksia ja etsitään luovasti erilaisia energiansäästötapoja. Tutustutaan Enerkey-palveluun.

Ilmastonmuutosteeman voi valjastaa niin monen tavoitteen edistämiseen yli oppiainerajojen, että siihen voi huoletta laittaa reilusti aikaa. Tutustutaan ilmastonmuutoksen syihin ja seurauksiin, mutta painotetaan ratkaisuja. Vuoden aikana toteutetaan vaikuttamisprojekti aiheesta.

Valmista materiaalia toiminnan suunnitteluun löytyy Pedanetista.

+ luontosuhteiden ja luonnonvarojen liikunnan taitojen vahvistaminen + opetustavoitteiden harjoittelun + yhteiskunnallinen vaikuttaminen

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN:

Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan aiemmin opittua ja jatketaan kestävän elämäntavan rakentamista. Opetukseen tuodaan käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestävän kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Oppilaiden omia ideoita tuetaan ja harjoitellaan systemaattista ajattelun taitoa luomalla monimuotoisia tilaisuuksia ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen. (L1)

Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla, myös liikenteessä. (L3)

Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia erilaisista vaikuttamistavoista. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. (L7)

VUODEN TEEMA: ALAKOULUN TEEMOJEN KERTAAMINEN JA ARJEN VALINNOILLA VAIKUTTAMINEN

Kerrataan ja syvennetään seuraavia teemoja: Ilmastoystävälliset energiamuodot, kestävät liikkumisen ratkaisut, kestävä ruokailu ja ruoantuotannon ongelmat sekä kestävä kuluttaminen. Pohditaan ihmisen vaikutusta ympäristöön ja siinä tapahtuviin muutoksiin. Mihin asioihin yksilö voi vaikuttaa? Mitä itse voin tehdä omassa arjessa kestävän tulevaisuuden puolesta? Vaikutetaan omaan käytökseen ja lähipiiriin.

Opetussuunnitelmassa korostetaan erilaisia oppimisympäristöjä, oppilaiden toimijuutta, yhteistyötä sekä yhteiskunnallista vaikuttamista. Oman toiminnan merkityksen oivaltaminen vahvistaa osallisuuden tunnetta, luo toivoa ja parantaa hyvinvointia.

Tavoitteena on systemaattisen ajattelun lisääminen eli aiheiden tarkastelu eri oppiaineissa. Aineenopettajat lähestyvät teemaa omasta näkökulmastaan ja liittävät siihen oman aineensa tavoitteet. Valmista materiaalia tähän löytyy [Pedanetista](#).

Luonnon monimuotoisuus ja ulkona oppiminen nousevat vahvasti opetussuunnitelmasta myös seitsemännellä luokalla.

+luontoyhteyden ja luonnossa liikkumisen taitojen vahvistaminen +systemaattisen ajattelun harjoittelu +yhteiskunnallinen vaikuttaminen

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN:

Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan aiemmin opittua ja jatketaan kestävän elämäntavan rakentamista. Opetukseen tuodaan käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestävän kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Oppilaiden omia ideoita tuetaan ja harjoitellaan systemisen ajattelun taitoa luomalla monimuotoisia tilaisuuksia ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen. (L1)

Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla, myös liikenteessä. (L3)

Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia erilaisista vaikuttamistavoista. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. (L7)

VUODEN TEEMA: LUONNONSUOJELU JA KANSALISVAIKUTTAMINEN

Tutkitaan luonnon monimuotoisuutta, erilaisia ekosysteemejä ja niiden suhteita. Tutustaan punaiseen listaan, luontokadon vaikutuksiin ja erilaisiin ekosysteemipalveluihin. Perehdytään kansalaisvaikuttamisen tapoihin. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Jyväskylässä oppilas toteuttaa yläkoulun aikana ainakin yhden projektin, jossa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Tämä sopii hyvin kahdeksannen luokan teemaan.

Opetussuunnitelmassa korostetaan erilaisia oppimisympäristöjä, oppilaiden toimijuutta, yhteistyötä sekä yhteiskunnallista vaikuttamista. Myös kahdeksannella luokalla edistetään luonnossa liikkumisen taitoja.

Tavoitteena on systemiajattelun lisääminen eli teeman tarkastelu eri oppiaineissa. Aineenopettajat lähestyvät yhteistä aihetta omasta näkökulmastaan ja liittävät siihen oman aineensa tavoitteet. Valmista materiaalia tähän löytyy [Pedanetista](#).

+luontoyhteyden ja luonnossa liikkumisen taitojen vahvistaminen
+systemiajattelun harjoittelu
+yhteiskunnallinen vaikuttaminen

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN:

Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan aiemmin opittua ja jatketaan kestävän elämäntavan rakentamista. Opetukseen tuodaan käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestävän kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Oppilaiden omia ideoita tuetaan ja harjoitellaan systemisen ajattelun taitoa luomalla monimuotoisia tilaisuuksia ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen. (L1)

Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla, myös liikenteessä. (L3)

Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia erilaisista vaikuttamistavoista. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. (L7)

VUODEN TEEMA: GLOBAALI KANSALAISSUUS JA PLANETAARINEN HYVINVOINTI

Suurimmat maapalloa piinaavat viheliäiset ongelmat ovat yhteisiä ihmiskunnalle ja muille eliöille. Pohditaan, mitä planetaarinen hyvinvointi pitää sisällään. Tutustutaan eri lajien evoluutioon, niiden keskinäisiin suhteisiin ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen. Perehdytään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksiin kestävän tulevaisuuden rakentajana ja ihmisen vastuuseen muiden eliöiden hyvinvoinnista. Paneudutaan ilmastonmuutoksen syihin, seurauksiin ja ratkaisuihin. 9.luokalla korostetaan yhteiskunnallista vaikuttamista. Oman toiminnan merkityksen oivaltaminen vahvistaa osallisuuden tunnetta, luo toivoa ja parantaa hyvinvointia.

Tavoitteena on systeemijattelun lisääminen eli teeman tarkastelu eri oppiaineissa. Aineenopettajat lähestyvät yhteistä aihetta omasta näkökulmastaan ja liittävät siihen oman aineensa tavoitteet. Valmista materiaalia tähän löytyy [Pedanetista](#).

+luontoyhteyden ja luonnossa
liikkumisen taitojen vahvistaminen
+systeemijattelun harjoittelu +
yhteiskunnallinen vaikuttaminen